

1. מר [REDACTED], ת.ז. [REDACTED]

2. גישה – מרכז לשמירה על הזכות לנוע (ע"ר)

ע"י ב"כ עוה"ד מיכל לופט ו/או אסנת כהן-ליפשיץ ו/או סטפאני בן-נון
ו/או מורן גור ו/או מוריה פרידמן שריר

מ"גישה – מרכז לשמירה על הזכות לנוע"
רחוב הרכבת 42
תל אביב, 67770
טלפון: 03-6244120; פקס: 03-6244130

העותרים

- נגד -

1. שר הביטחון

2. מתאם פעולות הממשלה בשטחים

3. מינהלת התיאום והקישור לרצועת עזה

כולם ע"י פרקליטות מחוז דרום (אזרחי)

בניין קרסו, קרן היסוד 4 (קומה 8) באר שבע, ת.ד. 10309
טלפון: 073-3801222; פקס: 02-6467058

המשיבים

עתירה דחופה למתן צו על-תנאי

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת ליתן צו על-תנאי המופנה כנגד המשיבים, והמורה להם לבוא וליתן טעם, מדוע לא:

א. ישיבו לבקשתו של עותר מס' 1 שנשלחה אליהם לפני חודש וחצי ויאשרו את יציאתו
מרצועת עזה לירדן דרך הגדה המערבית וישראל, בימים הקרובים, על מנת שיוכל לטוס
לשוודיה, לשם לימודים גבוהים.

אשרת הכניסה של העותר לשוודיה תפקע ביום 14.6.2017.

ב. יפעלו בהתאם להנחיית בית המשפט העליון בבג"ץ 4212/06 *Avocats Sans Frontieres*
נ' אלוף פיקוד הדרום (פורסם בנבו, 28.06.2006) וישיבו לבקשות תושבי רצועת עזה
לכניסה לישראל, לרבות לצורך מעבר לגדה המערבית, בתוך פרק זמן שבין 7 ל- 5 ימים
בטרם מועד היציאה המתוכנן.

כן מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות העותרים בעתירה זו, לרבות שכ"ט
עו"ד ובצירוף מע"מ כדין.

בשל הדחיפות הנובעת מפגיעתה הקרבה של אשרת הכניסה של העותר לשוודיה, לעתירה זו
נלווית בקשה לקיום דיון דחוף:

בקשה לקיום דיון דחוף

1. העותר נרשם ללימודי תואר שני [REDACTED] בשוודיה, וקיבל מלגה עבור לימודיו. הלימודים יחלו באוגוסט 2017. העותר הצטייד באשרת הכניסה הדרושה לשוודיה, וכן באשרת כניסה לירדן. כעת הוא ממתין, מזה חודש וחצי, לאישור מצד ישראל לכך שיוכל לצאת מרצועת עזה, לעבור דרך שטח ישראל והגדה המערבית, ולצאת דרך מעבר אלנבי לירדן ומשם לשוודיה.
2. החלטת המשיבים בבקשת העותר טרם ניתנה, בעוד שאשרת הכניסה של העותר לשוודיה תפקע ביום **רביעי הבא, ה- 14.6.2017**.
3. אי לכך, ישנה דחיפות גדולה מאוד בקבלת החלטת המשיבים בהקדם האפשרי. ככל שהמשיבים יאפשרו את תנועתו של העותר, הוא יידרש לצאת כמה שיותר מהר לירדן, על מנת להספיק לטוס לשוודיה.
4. יודגש כי ככל שלא יתקיים דיון דחוף בעתירה, הסעד המבוקש בה יסוכל בוודאות שכן אשרת הכניסה לשוודיה תפקע והעותר לא יוכל לצאת בזמן ללימודיו. בשל הפגיעה הקשה והבלתי הפיכה בזכותו של העותר להשכלה גבוהה ולחופש תנועה, **מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע דיון דחוף ובהקדם האפשרי בעתירה, בכפוף ליומנו**.
5. ככל שיחליט בית המשפט הנכבד לבקש את תגובת המשיבים לעתירה, נבקש כי מועד הגשת התגובה ייקבע **בסמוך ככל הניתן למועד הגשת עתירה זו**.

הצדדים לעתירה

1. עותר מס' 1 (להלן: **העותר**) הינו תושב פלסטיני המבקש לצאת מרצועת עזה לירדן, דרך שטח ישראל.
2. עותרת מס' 2 (להלן: **עמותת גישה**) הינה עמותת ישראלית, שמטרתה להגן על זכויות אדם בישראל ובשטחים הנתונים לשליטתה, ביניהן הזכות לחופש התנועה.
3. המשיב 1 הינו הממונה על הצבא מכוח חוק יסוד: הצבא.
4. המשיב 2 (להלן: **מתאם פעולות הממשלה בשטחים** או **המתפ"ש**) הוא גוף הכפוף למשיב 1, והינו האחראי על יישום מדיניות ממשלת ישראל בשטחים הכבושים. המתפ"ש הוסמך על ידי המפקד הצבאי להנפיק היתרי כניסה לתושבים פלסטינים מרצועת עזה לישראל, מכוח חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), תשס"ג-2003.
5. המשיב 3 (להלן: **מת"ק עזה**) כפוף למשיב 2 וממונה על יישום המדיניות האזרחית של ממשלת ישראל ברצועת עזה. המת"ק אמון על בחינה, אישור והנפקת היתרי כניסה לישראל לתושבי עזה.

ואלה נימוקי העתירה:

א. התשתית העובדתית

6. העותר, מר [REDACTED], הינו תושב פלסטיני שמענו רשום ברצועת עזה, בן [REDACTED]. משנת 1999 הוא [REDACTED]

העתק תעודת הזהות של העותר מצ"ב ומסומן נספח ע/1.

7. העותר נרשם והתקבל ללימודי תואר שני [REDACTED] שבשוודיה לשנת הלימודים 2017-2018. אוניברסיטת [REDACTED] נחשבת לאחת האוניברסיטאות היוקרתיות בעולם. העותר גם קיבל מהאוניברסיטה מלגה אשר תממן את לימודיו לשנת הלימודים.

העתק אישור הקבלה ללימודי תואר שני באוניברסיטת [REDACTED] מצ"ב ומסומן נספח ע/2.

העתק מכתב המאשר את קבלת המלגה למימון לימודי העותר מצ"ב ומסומן נספח ע/3.

8. בהתאם, קיבל העותר אשרת כניסה לשוודיה, שתוקפה יפוג ב-14.6.2017.

העתק האשרה לשוודיה מצ"ב ומסומן נספח ע/4.

9. משום שהעותר הינו תושב עזה, הוא יכול לצאת לשוודיה אך ורק דרך ישראל, קרי לנסוע למעבר אלנבי ומשם להיכנס לירדן, ומשם לטוס לשוודיה. מעבר רפיח, הנמצא בגבול בין רצועת עזה למצרים, אינו פתוח מזה זמן רב ואין שום צפי לפתיחתו בזמן הקרוב. אי לכך, הוא נדרש להגיש בקשה למשיבים שיתירו לו לנוע מרצועת עזה, דרך שטח ישראל, למעבר אלנבי. יציאת תושבי עזה למטרה נסיעה לחו"ל דרך מעבר אלנבי מותרת לפי הקריטריונים של המשיבים, במיוחד במקרים של לימודים גבוהים בחו"ל.

העתק הסעיף הרלוונטי במסמך "סטאטוס ההרשאות", המעודכן ליום 6.4.2017, מצ"ב ומסומן נספח ע/5.

10. לשם כך העותר גם הצטייד באשרת כניסה לירדן, המכונה "עדם מומאנעה" (אין מניעה בעברית).

העתק מסמך העדם מומאנעה הירדני מצ"ב ומסומן נספח ע/6.

11. העותר הגיש את בקשתו בוועדה האזרחית הפלסטינית ביום 23.4.2017, לפני כחודש וחצי. משלא התקבלה תשובה ותאריך פקיעת האשרה השוודית התקרב, פנתה העותרת 2 למשיב מס' 3 בשם העותר, וביקשה להאיץ את קבלת החלטה בבקשתו.

העתק מכתב עמותת "גישה" מיום 1.6.2017 מצ"ב ומסומן נספח ע/7.

12. ביום 6.6.2017, משלא התקבלה התייחסות המשיב מס' 3, נשלח מכתב נוסף. למכתב צורף אישור ה"עדם מומאנעה" הנחוץ לשם יציאה לירדן.

העתק מכתב עמותת "גישה" מיום 6.6.2017 מצ"ב ומסומן נספח ע/8.

13. באותו היום, ה-6.6.2017 התקבלה תשובת המשיב מס' 3, לפיה הבקשה התקבלה במשרדי המת"ק הישראלי אך היא עודנה בטיפול.

העתק תשובת המשיבים מיום 6.6.2017 מצ"ב ומסומן נספח ע/9.

14. משום שבתשובה נכתב, כנראה בהיסח הדעת, כי הבקשה היא לצרכי ראיון שגרירות ולא לצרכי לימודים, ביום 7.6.2017 פנתה עמותת "גישה" במכתב נוסף למשיב מס' 3. במכתב הוזכר כי מדובר בבקשה חשובה ודחופה ביותר, "מאחר ותשובתכם הסופית לבקשה עתידה לקבוע את מהלך השנה הבאה בחייו וחייו המקצועיים של מרשנו".

העתק מכתב עמותת "גישה" מיום 7.6.2017 מצ"ב ומסומן נספח ע/10.

15. מיד לאחר מכן, התקבל אותו מכתב מהמשיב מס' 3, לפיו הבקשה נמצאת בטיפול (אם כי הפעם צוין כי מדובר בבקשת לצורך לימודים). המכתב לא כלל שום התייחסות לטיעונים שהועלו על ידי עמותת "גישה" במכתביה.

העתק תשובת המשיבים מיום 7.6.2017 מצ"ב ומסומן נספח ע/11.

16. משלא נתקבלה תשובת המשיבים עד עתה, וכל שנמסר מהם זה כי הבקשה בטיפול, ונוכח העובדה שאשרת הכניסה של העותר לשוודיה תפקע **בתוך שבוע**, לא נותרה בידי העותר ברירה אלא להגיש עתירה דחופה זו.

ב. הטיעון המשפטי

17. במחדלם ליתן החלטה בבקשת העותר, הפרו המשיבים את חובתם לפעול במהירות הראויה ולהשיב בתוך זמן סביר לפניית של תושבים פלסטינים. התנהלות זו, **שהפכה לאחרונה לנורמה בקרב מת"ק עזה**, מפרה גם את חובת ההגינות של הרשות ומסכלת את יכולתם של תושבי עזה לתכנן את חייהם. התנהלות המשיבים פוגעת גם באופן בלתי מידתי בזכויות העותר לחופש תנועה ולרכישת השכלה. היא מסכלת את ההזדמנות שלו לקדם את חייו המקצועיים והאישיים מחוץ לרצועת עזה.

המשיבים הפרו את החובה לפעול במהירות הראויה

14. המשיבים לא נתנו החלטה בבקשת העותר שהוגשה אליהם לפני חודש וחצי. הם אמנם אישרו כי היא הועברה אליהם מהצד הפלסטיני, ועברה לטיפול, אך הם מסרבים למסור עד עתה את החלטתם הסופית.

15. התנהלות זו של המשיבים עולה כדי הפרה של חובתם לפעול במהירות הראויה. חובתה של רשות מנהלית לפעול במהירות הראויה ולהשיב לפונים אליה בתוך זמן סביר היא מן ממושכלות היסוד של מינהל תקין (ר' **זמיר לעיל**, בעמ' 1098; בג"צ 4634/04 **רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון פנים**, פ"ד סב(1) 762 (2007)). חובה זו הינה חובה כללית החולשת כמעט על כל הפעולות המנהליות, למעט כאשר דין ספציפי קובע חובת עשייה במועד נקוב (אליעד שרגא ורוני שחר, **המשפט המנהלי**, כרך 3, 338 (2008)). חובה זו נלמדת בין היתר מסעיף 2(א) לחוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות), תשי"ט-1958 ומסעיף 11 לחוק הפרשנות, תשמ"א - 1981.

16. למעשה, החובה המוטלת על הרשות המינהלית להפעיל את סמכויותיה במהירות ראויה היא חלק מהחובה הכללית החלה על רשות לנהוג בסבירות במובנה הרחב (בג"צ 6300/93 **המכון להכשרת טוענות בית דין נ' השר לענייני דתות**, פ"ד מח(4) 441 (1994); בג"ץ 1999/07 **גלאון**

נ' ועדת הבדיקה הממשלתית לבדיקת אירועי המערכה בלבנון 2006, פ"ד סב(2) 123 (2007) (להלן: עניין גלאון)). עיכוב במתן מענה לפיכך יכול להעיד על חוסר סבירות בהתנהלות הרשות, שמצדיקה התערבות שיפוטית.

17. הפסיקה פירשה את המושג "מהירות ראויה" כמתייחסת למעשה למענה תוך "זמן סביר". אולם, התשובה לשאלה מהו "זמן סביר" תיקבע בכל מקרה לגופו, על פי נסיבותיו הוא. על פי הפסיקה, יש לבחון אם בקביעת לוח הזמנים בטיפול בנושא הנדון שקלה הרשות את כלל השיקולים הראויים תוך מתן משקל ראוי לכל אחד מהם (בג"ץ 10296/02 ארגון המורים נ' שרת החינוך (פורסם בנבו, 15.12.2004); בג"ץ 7844/07 פנחס כהן נ' ממשלת ישראל (פורסם בנבו, 14.4.2008)). קביעת הזמן הסביר לפעולה במקרה הקונקרטי נגזרת מאילוצים מעשיים מחד ומעוצמת המשקל והחשיבות לביצוע הפעולה במהירות ביחס לאינטרס הכלל או היחיד, מאידך (עניין גלאון לעיל, פס' 8). כאשר מדובר בסוגיה או החלטה שיש לה השלכה על זכויות אדם מקבל מושג "הזמן הסביר" משמעות מיוחדת (ר' בג"ץ 1999/07 גלאון נ' ועדת הבדיקה הממשלתית, פ"ד סב(2) 123, 153) ועל הרשות לקחת זאת בחשבון בעת הטיפול בפנייה.

18. אחד השיקולים שהמשיבים חייבים לקחת בחשבון במסגרת לוח הזמנים שנקצב על ידם לטיפול בבקשה, הוא היכולת להספיק ולהשיג באופן אפקטיבי על החלטה, במידה וסורבה, בפני הרשות המינהלית או השיפוטית. כלומר, הותרת די זמן לקבלת ייעוץ משפטי והגשת ההשגה טרם המועד אליו התבקש היתר. ברור, שקבלת החלטה המסרבת את הבקשה יום או שניים לפני המועד המבוקש (שיכולים להיות גם ימי מנוחה או חג) אינה מאפשרת להשיג על החלטה ולמעשה מסכלת לחלוטין את האפשרות לבחון מחדש או לבקר את החלטת המשיבים. לפיכך, זמן סביר למתן החלטות סופיות בבקשות הוא לכל המאוחר עד חמישה ימים לפני המועד המבוקש.

19. בית המשפט הנכבד התייחס ספציפית לשאלה מהו זמן סביר לקבלת מענה לבקשותיהם של תושבי רצועת עזה להיכנס לישראל (לרבות לצורך מעבר לגדה המערבית). בבג"ץ 4212/06 Avocats Sans Frontieres נ' אלוף פיקוד הדרום (פורסם בנבו, 28.06.2006), קבע כב' השופט א' לוי ז"ל:

"נותרה לדיון בקשתם לחייב את המשיבים להשיב לבקשותיהם של תושבי רצועת עזה למתן היתרי כניסה לישראל, לרבות לצורך מעבר מעזה לגדה, תוך זמן סביר, כך שיתאפשר להם להשיג על החלטות בפני גורמים מנהליים או ערכאות שיפוטיות.

המשיבים אינם חולקים על חובתם לפעול במהירות, וכיצד היו יכולים לטעון אחרת נוכח הוראתו של סעיף 11 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981. יחד עם זאת, יש קושי לקבוע נורמה מחייבת באשר למועד מתן התשובה, הואיל וההחלטה היא בעיקרה פרטנית ותלויה בנסיבותיו המיוחדות של המבקש או המבקשת את היתר הכניסה או המעבר.

המשיבים הודיעו לבית המשפט, בתגובה משלימה שהגישו ביום 25.6.06, כי הוחלט על ידם שבקשות שהוגשו זמן סביר מראש, התשובה להן תינתן לכל המאוחר 3 ימים קודם למועד היציאה המבוקש. להשקפתנו, **הסדר זה מותיר בידי המבקש פרק זמן**

קצר ביותר כדי לנקוט בהליכים אם בקשתו תסורב, ועל כן טוב יעשו המשיבים אם ישיבו לפונים, למעט במקרים שהנסיבות יחייבו זאת, בפרק זמן שבין 5 ל-7 ימים בטרם מועד היציאה המתוכנן" (ההדגשה הוספה – מ.ל).

20. המשיבים כשלו בעמידה במועדים עליהם המליץ בית המשפט, והם נמנעים ממתן מענה לבקשות בתוך פרק הזמן המומלץ על ידי בית המשפט העליון, ופעמים רבות אינם משיבים כלל לפני המועד המבוקש. לפיכך, יש לחייב את המשיבים לפעול לפי קביעת בית המשפט העליון.

21. במקרה דנן, אין ספק כי הזמן הסביר למתן החלטה בבקשת העותר חלף עבר לו. בנסיבות המקרה, כאשר מדובר בבקשה דחופה לצאת ללימודים במדינה זרה, כאשר למשיבים מוצגת אשרת כניסה לשוודיה שתוקפה יפקע ב-14.6.2017, וכאשר מדובר בבקשה שהיא קריטריונית- מצופה היה מהמשיבים למסור את החלטתם תוך זמן קצר. בהתאם לאמור בפסיקה, נראה כי המשיבים התעלמו לחלוטין מעוצמת המשקל והחשיבות שבביצוע הפעולה במהירות לאור האינטרס של העותר ביציאה לחו"ל. הם לא שקלו כלל את המשמעות של אי מתן מענה בזמן, שהיא סיכול מוחלט של אפשרות העותר לצאת ללימודים בחודשים הקרובים.

22. יתרה מכך, המשיבים לא טרחו למסור החלטה זמן סביר לפני פקיעת האשרה, כך שיתאפשר לעותר למצות זכויותיו מול ערכאות, ככל שהדבר יידרש. נראה כי הם כלל לא לקחו בחשבון שיש להותיר לעותר שהות מספקת על מנת לנסות ולתקוף את החלטתם, ככל שתהיה שלילית, בבית המשפט הנכבד. בסיטואציה הזו, המוצא האחרון של העותר הוא לפנות לבית המשפט בטרם התקבלה החלטת המשיבים.

23. אכן, למרות שבתי המשפט כבר שפכו קיתונות של דיו כדי להבהיר למשיבים דכאן ולרשויות המדינה בכלל כי חובתן לענות לפונים אליהם תוך זמן סביר, עדיין נראה כי פעמים רבות, הגשת העתירה היא האמצעי היחיד העומד בפני התושב לזרז את הטיפול בבקשה. כך נכתב לדוגמה בעת"מ 1602/06 ארואטי נ' משרד הפנים (פורסם בנבו, 24.1.2007):

"לא יתכן שאזרח שנזקק לרשות, ימצא מולו דלת נעולה, אוזן ערלה וחלון אטום. לא יתכן שרק עתירה מינהלית תגרום לרשות למלא את חובתה הפשוטה להתייחס לאזרח."

24. במקרה של המשיבים דנן מסקנה זו היא במיוחד נכונה. עיון בעתירות המוגשות על ידי עמותת "גישה" ועמותות אחרות כגון "המוקד להגנת הפרט" בעניינם של תושבי עזה מלמד כי במספר לא קטן של תיקים, רק בעקבות הגשת העתירה נאותים המשיבים לתת החלטה בבקשת התושב או התושבת לקבלת היתר. כך למשל היה בעת"מ (ב"ש) 19648-11-16 ג'יהאן אבו-אחבאכ ואח' נ' שר הביטחון (נמחקה ביום 14.11.2016); עת"מ 17515-02-17 עביר מאדי נ' שר הביטחון ואח' (החלטה מיום 12.3.2017); ועת"מ 40140-03-17 נסרין עזיז ואח' נ' מדינת ישראל (החלטה מיום 30.4.2017). בתי המשפט גם לא היססו לפסוק הוצאות כאשר רק בעקבות הגשת העתירה ניתן מענה (עניין מאדי ועזיז לעיל).

25. בית המשפט הנכבד התבטא בחומרה ביחס לתופעה זו, בה נציגי המשיבים מתמהמהים זמן רב עם מתן החלטה בבקשות היתרים של תושבים פלסטיניים, ורק הגשת עתירה מביאה לקבלת החלטה. וכך נאמר בבג"ץ 3764/16 **עלי נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית**, אשר עסק גם כן בבקשתו של תושב פלסטיני לצאת מהשטחים ללימודים בחו"ל:

"תוגש בתוך שבוע הודעה מטעם המשיב...מדוע אין משיבים במועד לפונים במקרים כגון דא, והם נאלצים להגיש עתירה על כל בזבוז המשאבים של הצדדים, בית המשפט (שכמובן מי מתחשב בו בכלל ובזמנם של אנשי המזכירות והשופטים); וברגע האחרון, לאחר שנלמד התיק, מוסרת המניעה. נלאינו מכגון דא." (פסק דין והחלטה מיום 5.7.2016)

וכן:

"האידיאולוגיה צריכה להיות פשוטה: מבלי לפגוע כהוא זה בביטחון ובישקול ביטחון, כמובן, יש צורך במאמץ להקל ככל הניתן על האוכלוסיה הפלסטינית הנזקקת להיתרים במישור המינהלי, כדי לפשט את החיים במציאות המדינית, המשפטית והיומיומית המורכבת. בכך גם יכולות לכאורה הרשויות להקל על עצמן ולחסוך בירוקרטיה. מכל מקום, ראוי להגיע למסגרת פשוטה ככל הניתן ומובנת ככל הניתן, כדי להסיר מעקשים לא נחוצים בחיי האוכלוסיה. העתירות הרבות המוגשות ונמחקות בטרם דיון כיון שנפתרה הבעיה הקונקרטי, והמוכחות על-ידי כך כמיותרות מעיקרן אילו טופל הנושא, מעידות כמאה עדים על הצורך בשיפור" (החלטה מיום 20.4.2017)

המשיבים הפרו את חובת ההגנות של הרשות

26. חובת ההגנות של הרשות היא אבן פינה בדיני המינהל הציבורי, בהיותה נאמן של הציבור (בג"ץ 164/97 **קונטרס נ' משרד האוצר**, פ"ד נב(1), 289 (1998); דפנה ברק-ארז, **משפט מינהלי**, כרך א' 276 (2010)). חובת ההגנות נובעת מכך שהשלטון והיחיד אינם שווי-כוחות ואינם שווי-מעמד. השלטון מחזיק כוח ועצמה וחובת ההגנות נועדה לשמש בלם לכוח ורסן לעצמה. הגם שהעותרת איננה אזרחית ישראלית, היא עדיין תלויה בהחלטת המשיבים. כל עוד למשיבים היכולת למנוע את כניסתה לישראל ועל דרך זו לפגוע בזכויות יסוד המוקנות לה, עליהם החובה לנהוג כלפיה במידת ההגנות, כמו כלפי כל פונה התלוי ברשות.

27. חובת ההגנות מחייבת את הרשות לטפל באופן רציני ואחראי בפנייתם של תושבים כדוגמת העותרת, ולהשיב להם בזמן סביר מהי החלטתה. אי מתן מענה במשך תקופה החורגת מגדר הסביר כמורה כדחיית הבקשה ללא מתן נימוקים. **כך, הפונה מצוי בפני שוקת שבורה- אין הוא יודע מתי ואם בכלל תאושר בקשתו, ואין הוא יודע כיצד להתייחס לעיכוב. אין בפניו גם נימוקים מדוע בקשתו מתעכבת או למעשה נדחית, דבר הפוגע ביכולתו למצות את זכויותיו באפיקים אחרים ובפרט בפני ערכאות.** לעניין זה יפים דברי השופטת יהודית צור בעת"מ (י-ם) 139/07 **משה כהן נ' שר הפנים פס' 49** (פורסם בנבו, 25.07.2007):

"בתי המשפט חזרו והדגישו את החובה של רשות ציבורית לטפל בפניות של אזרחים בדרך עניינית ויעילה. חשוב במיוחד להקפיד על מתן תשובה תוך

זמן סביר והעיקר יש ליידע את הפונה בצורה ברורה ומדויקת מהי עמדת הרשות בענייניו ומה נדרש ממנו לעשות על מנת לקדם את ענייניו בצורה יעילה ועניינית."

28. כאמור, במקרה דנן, ממתין העותר מזה חודש וחצי למתן תשובה בבקשתו. אין הוא יודע מה עשויה להיות עמדת הרשות בענייניו ואין הוא יודע מה נדרש ממנו לעשות על מנת לקדם את ענייניו בצורה יעילה ועניינית, כדברי בית המשפט. בהעדר תשובה כלשהי מהמשיבים, פונה העותר אל בית המשפט מבלי שיש לו כל יכולת להתמודד עם טענות שאולי יועלו ואולי לא יועלו כנגדו. בכך מעלה הרשות בחובת ההגינות כלפיו.

המשיבים פוגעים באופן בלתי מידתי בזכויות העותר

29. מחדלם של המשיבים להשיב לבקשת העותר לא רק שאינו בלתי סביר, אלא הוא גם בלתי מידתי בהיותו פוגע באופן קשה בזכויות היסוד של העותר. יוזכר, כי נוכח השליטה של ישראל על מעברי הגבול בין רצועת עזה לבין שטחה ושליטתה על תחומי חיים רבים של תושבי עזה, מחויבת היא מכוח המשפט הבינלאומי והישראלי לכבד ולהגן על אותן זכויות האדם המושפעות משליטתה- בראשן ובעיקרן הזכות לחופש התנועה של התושבים והזכויות שנגזרות ממימוש חופש התנועה, כגון במקרה דנן הזכות לרכוש השכלה גבוהה, הזכות לגישה להזדמנויות, הזכות לפרנסה ותעסוקה ועוד. בית המשפט העליון הכיר בכך שנוכח שליטתה של ישראל על מעברי הגבול, והתלות שפיתחו תושבי עזה בישראל באספקטים רבים, היא מחויבת להבטיח את הצרכים ההומניטאריים של תושבי עזה (בג"ץ 9132/07 אלבסיוני ואח' נ' ראש ממשלת ישראל ואח' (פורסם בנבו, 30.1.2008).

30. יפים לעניין זה דברי בית המשפט העליון בבג"ץ 1169/09 פורום משפטי למען ארץ ישראל - נ' ראש הממשלה פס' 21 (פורסם בנבו, 15.6.2009):

"על חובתו של הממשל הישראלי לדאוג לקיום הצרכים ההומניטאריים הבסיסיים של תושבי איו"ש והרצועה עמדה פסיקת בית משפט זה לא אחת. גם אם רצועת עזה נשלטת כיום על ידי תנועת החמאס, אשר הוכרזה ארגון טרור, חיים בה תושבים הזקוקים לשירותים חיוניים לקיום איכות ורמת חיים סבירה ואנושית. ישראל נדרשת להושיט עזרה כדי לאפשר סיפוק צרכים הכרחיים לאוכלוסייה המקומית, שבלעדיה לא יקבלו מענה."

31. במקרה דנן, העותר תלוי בהיתר מהמשיבים על מנת לממש את זכותו לחופש תנועה ולהשכלה, ולנוע מרצועת עזה לאוניברסיטה שבשוודיה. אין באפשרות העותר לצאת לשוודיה בדרך אחרת, שכן מעבר רפיח אינו פתוח כעת ואין כל צפי לפתיחתו. גם כאשר המעבר פתוח, ישנה רשימת המתנה של עשרות אלפי תושבים המבקשים לצאת דרכו לעולם. בנסיבות אלו, נקיטת הסחבת מצד המשיבים במתן מענה לבקשתו מביאה לפגיעה קשה ובלתי הפיכה בזכותו לחופש תנועה ולרכישת השכלה גבוהה. זאת, שכן אשרת הכניסה שהשיג לשוודיה, כמו גם המלגה למימון לימודיו, כל אלו ירדו לטמיון בעוד שבוע. יובהר: ככל שהעותר לא יצליח לצאת לשוודיה בשבוע הקרוב, ספק רה אם יצליח להוציא בזמן הקרוב אשרה מחדשת

לכניסה לשוודיה, כך שיתאפשר לו להתחיל את הלימודים בשנה הקרובה.

32. פגיעה זו בזכויותיו של העותר אסורה כאמור לפי המשפט הבינלאומי ההומניטארי- דיני כיבוש ודיני זכויות האדם- והיא גם כפופה לעקרונות מנהליים וחוקתיים של המשפט הישראלי. עליה לעמוד במבחני הסבירות והמידתיות, אך היא איננה עומדת בהם. פגיעה זו אינה נעשית לתכלית ראויה, שהרי המשיבים לא פירטו ולא הצדיקו בשום אופן את העיכוב במתן המענה. אף אם יוכח על ידי המשיבים כי ישנה תכלית כלשהי לעיכוב, הרי שהפגיעה הטמונה בכך לזכויות העותר עולה על המידה הדרושה לשם הגשמתה של תכלית זו.

למעלה מן הצורך – נזקי התנהלות מת"ק עזה בעת האחרונה

33. כאמור, כבר קיימת פסיקה של בית המשפט העליון בסוגיית פרק הזמן הסביר למתן מענה לבקשות תושבי רצועת עזה לכניסה לישראל. אף על פי כן, יש להדגיש את חשיבות הציות לפסיקת בית המשפט העליון לאור התנהלותם הקלוקלת של המשיבים בחודשים האחרונים. אכן, ההתממהות וקלות הראש שמאפיינת את הטיפול בבקשת העותר הינה, למרבה הצער, התנהלות המאפיינת את עבודת המשיב מס' 3, מת"ק עזה, בחודשים האחרונים. **באי כוחו של העותר העובדים בעמותת "גישה" ועומדים בקשר שוטף ויום-יומי עם מת"ק עזה, מטפלים בעשרות רבות של בקשות של תושבי עזה לצאת לישראל לצרכים שונים אשר לא מתקבלות בהן תשובות במשך חודשים על גבי חודשים.** במקום זאת, החלו עובדי המת"ק להנהיג פרקטיקה חדשה של שליחת "תשובות ביניים" בהן נמסר כי הבקשה המדוברת "עודנה בטיפול אצל הגורמים המוסמכים". אולם, גם לאחר קבלת תשובה זו, לא נראה שהמשיבים מאיצים את הטיפול בבקשות והמחדל של אי מתן מענה נמשך על פני ימים ארוכים.

34. ההשלכות של אי מתן מענה על ידי מת"ק עזה הן רבות וקשות. התושבים, הממתנינים לתשובה בבקשתם, אינם יכולים לקדם את עניינם בכל דרך אחרת שכן תלויים הם ביציאה מרצועת עזה דרך ישראל. **בשל אי מתן המענה רבים מהם מפספסים מועדים "קשיחים" שנקבעו לאירועים שונים כגון חתונה, הלוויה, כנס או ראיון בקונסוליה או שגרירות. לאחרים, כפי שעלול לקרות לעותר, פוקעת אשרה כניסה למדינה זרה, שהשיגו בעמל ויזע רב.** בשל כך נגרמים לתושבי עזה נזקים אישיים וכלכליים קשים מנשוא, שלא ניתן לפצות עליהם. לעניין זה יפים דבריו של פרופ' זמיר:

"מבחינתו של אדם הנזקק להחלטת הרשות, שיהיו במתן החלטה עלול לגרום נזק רב...לעתים, כאשר העניין דחוף, נזקו של שיהוי יכול להיות שקול כנגד נזקו של סירוב" (זמיר, **הסמכות המנהלית**, כרך ב', מהדורה שנייה 1093 (2011) (להלן: **זמיר**)).

35. למרבה הצער, נדמה כי המשיבים עושים שימוש בטכניקה של אי מתן מענה, כאמצעי לסרב את הבקשות ללא צורך בנימוק או בפירוט השיקולים העומדים בבסיס הסירוב – באופן שאינו מאפשר לבקר את החלטה. לאחר שהמבקש החמיץ את המועד בו היה צריך לצאת מרצועת עזה, פוטרים עצמם המשיבים מהצורך להשיב לבקשה שכן התייתרה. בכך הם מעמידים את התושבים בעמדת חולשה שסיכוייהם לצאת ממנה קלושים ביותר.

36. הפגיעה הטמונה בהתנהלות זו קשה במיוחד, שכן היא מכוונת כלפי אוכלוסייה מוחלשת אשר דרכה לבקשת סעד בבתי המשפט רצופה מהמורות ומכשולים. פניה אל בית המשפט דורשת כידוע הכרות עם מערכת המשפט הישראלית והסעדים שניתן לקבל בה, כמו גם משאבים כלכליים אשר לא תמיד מצויים בידי התושבים. משכך, ברוב המקרים של המקרים, בהם המשיבים פועלים באופן הפסול המתואר לעיל, מוותרים המבקשים על זכויותיהם ולא פונים לערכאות לקבלת סעד. כך יוצאים המשיבים נשכרים מהתנהלותם הפסולה.

37. על כן, נוכח חשיבות העמידה בזמנים לתקינות חייהם של תושבי רצועת עזה ונוכח התנהלות המת"ק לאחרונה (לרבות בעניינה של העותרת), מתבקש בית המשפט להורות למשיבים לפעול בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון בבג"ץ **Avocats Sans Frontieres** לעיל, ולהשיב לבקשות תושבי רצועת עזה לכניסה לישראל, לרבות לצורך מעבר לגדה המערבית, בתוך פרק זמן שבין 5 ל-7 ימים בטרם מועד היציאה המתוכנן, באופן שיאפשר במידת הצורך השגה על ההחלטות בפני הגורמים המוסמכים או בית המשפט לקבלת סעד מבית המשפט.

סיכום

38. לאור האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על-תנאי כאמור בכותרת וכן לחייב את המשיבים בהוצאות העותרים, לרבות אגרת בית משפט ושכ"ט עו"ד כדין. העתירה נתמכת בתצהיר העותר שנחתם בפני עורך דין ברצועת עזה ונשלח לח"מ, לאחר תיאום טלפוני. בשל הקושי בקיום מפגשים בין העותר לבין ב"כ ובשל דחיפות העתירה, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבל את התצהיר ואת ייפוי הכוח שנחתמו ונשלחו בפקס.

מיכל לופט, עו"ד
באת-כוח העותרים

8.6.2017